

Stopy slavných
osobností

Stopy slavných osobností

Kraj Vysočina je místem narození a působení mnoha významných osobností, které se proslavily v nejrůznějších odvětvích lidské činnosti. Nespočetně mnoho slavných malířů, architektů, spisovatelů či vědců na Vysočině prožilo tvůrčí život nebo zde alespoň krátce pobývalo.

Stopy slavných osobností

www.dedictvivysociny.cz

Jakub Deml (1878–1961)

Jakub Deml se narodil v Tasově v roce 1878. Na přání rodičů vystudoval kněžský seminář a v roce 1902 byl vysvěcen. Pro svou nonkonformní, velmi impulsivní povahu se nemohl nikde natrvalo uplatnit jako farář. V roce 1920 se vrací do Tasova, kde žije až do své smrti v roce 1961. Je pohřben na bývalém hřbitově za presbytářem tasovského kostela.

Tasov

13 Vila Jakuba Demla

Vila kněze, básníka, prozaika, publicisty a překladatele Jakuba Demla je jednou z raných prací brněnského architekta Bohuslava Fuchse. Projekt na stavbu vypracoval v roce 1921, kdy mu bylo pouhých šestadvacet let.

13 Hrob básníka

Katolický kněz a spisovatel Jakub Deml zemřel 10. února 1961 ve své vile v Tasově. Jeho tělo bylo uloženo do hrobu na hřbitově u kostela sv. Petra a Pavla po boku jeho přítelkyně, mecenášky a vydavatelky Pavly Kytlicové.

Karel Havlíček Borovský (1821-1856)

Karel Havlíček Borovský, český básník, novinář a zakladatel české žurnalistiky a literární kritiky je úzce spjat s krajem Vysočina.

Havlíčková Borová

3 Rodný dům

Karel Havlíček se narodil v domě č. p. 163, který v roce 1818 postavil jeho otec Matěj a zřídil si v něm kupecký krám. V roce 1931 zde byla slavnostně otevřena expozice věnovaná životu a dílu slavného rodáka. Havlíček na svou rodnou obec nezapomněl, dal jí své jméno a ona dala jméno jemu. Dnes Borová nese na počest svého rodáka přídomek Havlíčkova a Karel Havlíček zase naopak podepisoval svá díla jako Borovský.

3 Pomník

Nejslavnějšího rodáka připomíná v Havlíčkově Borové pískovcový pomník od Josefa Strachovského z roku 1901.

Havlíčkův Brod

4 Dům č. p. 17 (Muzeum Vysočiny)

V roce 1832 tento dům zakoupil kupec Matěj Havlíček, otec Karla Havlíčka Borovského, když se s rodinou přestěhoval do města z nedaleké Borové. V domě dnes sídlí Muzeum Vysočiny Havlíčkův Brod, které nabízí prohlídku stále expozice věnované novináři Karlu Havlíčkovi Borovskému. Vedle ukázky z díla je zde možné vidět v původním interiéru (Havlíčkův byt) exkluzivní památky po Karlu Havlíčkovi a jeho nejbližších.

Havlíčkův Brod

4 Hrob rodičů a dcery

Jednou z památek, které pojí spisovatele Karla Havlíčka Borovského s městem Havlíčkův Brod je hrob jeho rodičů, kupce Matěje Havlíčka a jeho ženy Josefy, rozené Dvořákové, na starém hřbitově u kostela sv. Vojtěcha. Spolu s nimi zde odpočívá i jediné Havlíčkově dítě – dcera Zdeňka.

4 Pomník

Po roce 1918 se město začalo veřejně hlásit ke Karlovi Havlíčkovi a již tehdy se objevily první snahy o přejmenování Německého Brodu na Havlíčkův. V říjnu 1920 byl položen základní kámen pomníku Karla Havlíčka Borovského. K realizaci byl vybrán návrh prof. Bohumila Kafky. K přejmenování města došlo až po roce 1945.

Otokar Březina (1868-1929)

Nesmazatelnou stopu od Pelhřimovska přes Jihlavsko až na Třebíčsko zanechal na Vysočině Otokar Březina, vlastním jménem Václav Jebavý, významný český básník.

Počátky

7 Rodný dům

 Dům, ve kterém se 13. září 1868 narodil pozdější slavný symbolistický básník, dnes spravuje počátecké městské muzeum a představuje v něm stálou expozici věnovanou odkazu a dílu Otokara Březiny.

7 Hrob rodičů

 Hrob básnických rodičů na počáteckém hřbitově je možné nazvat pomyslným začátkem jeho básnické cesty. Smrt obou rodičů v rozmezí necelých čtyř dní ho poznamenala do konce života. Se smrtí matky se Březina nikdy nevyrovnal.

Jaroměřice nad Rokytnou

12 Dům č. p. 46 (Muzeum O. Březiny)

 Psal se rok 1901 a do jaroměřické školy přichází nový učitel, v té době již známý básník Otokar Březina. Zůstal zde až do konce svého života. Posledním bydlištěm básníka byl dům, ve kterém se dnes nachází muzeum. V prvním patře muzea je zachován jeho původní nábytek. Ve vitrínách jsou uloženy fotografie, rukopisy, diplomy a vyznamenání i jiné unikátní dobové materiály. Jedna skříň je věnována Anně Pammrové, celoživotní básnickové přítelkyni.

12 Hrob básníka

 Výtvarný návrh náhrobku básnické ikony českého symbolismu Otokara Březiny je dílem jeho přítele, sochaře Františka Bílka. Bronzové sousoší „Tvůrce a jeho sestra Bolest“ odlil dle Bílkova modelu výtvarník Franta Anýž v roce 1932. Realizace mis s ohněm a Knihy života patří Jaroslavu Kruloví.

Gustav Mahler (1860-1911)

Jeden z největších světových dirigentů se narodil v roce 1860 v Kalištích u Humpolce jako syn židovského obchodníka a hostinského Bernarda Mahlera. Krátce po Gustavově narození se rodina za lepším životním přestěhovala do Jihlavy. Odtud Mahler odchází na konzervatoř do Vídně a po jejím dokončení nastupuje dráhu dirigenta a skladatele. Na svůj rodný kraj a na lidi, které tam poznal, však Mahler nikdy nezapomněl.

Kaliště

35 Rodný dům

Rekonstrukce v letech 1997–2000 proměnila dům v důstojné hostitelské místo mahlerovských hudebních slavností, které jsou zde pořádány od roku 1996.

Životu a dílu Gustava Mahlera je věnovaná i část expozice v humpoleckém muzeu, kde si zájemci mohou poslechnout nahrávky jeho skladeb v podání světových orchestrů.

Jihlava

36 Dům Gustava Mahlera

Své dětství prožil skladatel Gustav Mahler v domě na Znojemské ulici v Jihlavě. Dům dnes, po kompletní rekonstrukci, nabízí expozici věnovanou nejenom dílu Gustava Mahlera, ale např. i odkazu They Weltner, Mahlerovy příbuzné a rodačky z Jihlavy.

Jihlava

36 Park Gustava Mahlera

Park Gustava Mahlera byl vybudován na místě zaniklé jihlavské synagogy, kterou v roce 1939 vypálili nacisté. V roce 2010 byla v parku u příležitosti oslav 150. výročí narození hudebního skladatele Gustava Mahlera odhalena jeho bronzová socha od sochaře Jana Koblasy.

36 Židovský hřbitov

Památku na Gustava Mahlera lze najít také na židovském hřbitově v Jihlavě, kde jsou pohřbeni jeho rodiče.

Jaroslav Hašek (1883-1923)

Málokdo ví, že osudy dobrého vojáka Švejka se formovaly v malém domku pod majestátným hradem Lipnice. Zde se totiž na sklonku života usadil světoběžník Jaroslav Hašek.

Lipnice nad Sázavou

22 Památník Jaroslava Haška

Hrob spisovatele

 Jaroslav Hašek žil od roku 1921 v domku pod hradem. V něm a zejména v blízkém hostinci U České koruny (majitelem hostince je dnes spisovatelův vnuk pan Richard Hašek) napsal převážnou část svého nejslavnějšího díla *Osudy dobrého vojáka Švejka*. Jeho pobyt na Lipnici trval do 3. ledna 1923, kdy ve svém domku zemřel. Pochován je na místním starém hřbitově. V domku pod hradem, kde spisovatel a dobrodruh Jaroslav Hašek prožil závěrečnou etapu svého života, se nachází expozice věnovaná jeho osudu a dílu.

Antonín Sova (1864-1928)

Život Antonína Sovy, jednoho ze zakladatelů moderní české lyriky, je spojen s Pacovskem. Jeho otec jako učitel a regenschori působil od roku 1855 v Pacově, kde se pozdější básník narodil. V roce 1866 se rodina přestěhovala do blízkého Lukavce. Velký význam pro Sovovo básnické zrání mělo lukavecké přátelství se sestrami básníka Vrchlického, které mu přiblížily poezii lumírovců.

Lukavec

63 Památník

 Koncem 18. století byl v malebném prostředí zámeckého parku postaven šestiboký dvouposchoďový klasicistní altán neobvyklého tvaru, nazývaný „Hříbek“. V polovině 19. století zde pobývala rodina básníka Antonína Sovy, jenž v Lukavci prožil dětství a mládí. V altánu se dnes nachází stálá expozice věnovaná životu a dílu tohoto básníka.

Připomínkou na Antonína Sova je i Městské muzeum Antonína Sovy. Muzeum bylo založeno v roce 1908. Ve 30. letech 20. století se muzejní sbírky rozšířily o literární pozůstalost básníka Antonína Sovy, kterou nyní představují veřejnosti.

Pacov

62 Pomník

 Pacov na svého rodáka nezapomněl a již krátce po Sovově smrti, ve třicátých letech 20. století, vznikl umělecky hodnotný pomník básníka umístěný v parkově upraveném prostředí terasy před pacovským zámekem, ve kterém se básník narodil. Autorem díla je J. V. Daněk.

Jan Zrzavý (1890-1977)

Malíř, grafik, ilustrátor a scénograf, významná postava českého výtvarného umění, představitel avantgardy nastupující začátkem 20. století pochází z vesnice Vadín u Havlíčkova Brodu.

Krucemburk

Hrob malíře

Na hřbitově u kostela sv. Mikuláše v Krucemburku nalezl místo svého posledního odpočinku malíř Jan Zrzavý. Náhrobek sem byl přenesen z hrobu z Čáslavi spolu s ostatky jeho matky a bratra Boleslava. Návrh výtvarné podoby náhrobku je dílem umělce samotného.

V roce 2002 byla v Krucemburku otevřena pamětní síň Jana Zrzavého. Zde se návštěvník dozví řadu zajímavých informací z umělcova života a o jeho vztahu ke Krucemburku. Na budově městského úřadu je od roku 2010 osazena pamětní deska s umělcovou bustou.

Vítězslav Novák

(1870-1949)

Výrazný hudební skladatel Vítězslav Novák, jeden ze zakladatelů české hudby 20. století, se narodil v nevýrazném kamenickém domě.

Kamenice nad Lipou

Rodný dům

Dnes tuto skutečnost připomíná pamětní deska umístěná na jeho fasádě i Nováková klavírní soutěž, jejíž první ročník se uskutečnil v roce 2010 ke 140. výročí skladatelova narození. Svě dětství skladatel prožil v Počátkách.

Pavel Vranický (1756-1808)

a Antonín Vranický (1761-1820)

Rodáci z Nové Říše dosáhli v 18. století na poli hudby vynikajících výsledků. Pavel se v roce 1785 ve svých 29 letech stal ředitelem obou dvorních divadel ve Vídni a stanul v čele první operní scény v tehdejší rakouské říši. Spolu s mladším Antonínem byl Pavel vůdčí osobností takzvané nové vídeňské houslové školy.

Nová Říše

Pamětní síň

Na počátku 90. let 20. století byla v objektu novoříšského kláštera zpřístupněna pamětní síň hudebních skladatelů a houslistů bratrů Pavla a Antonína Vranických. Expozice zaznamenávající jejich životní dráhu spojenou zejména s Vídní a jejich přátelský vztah se skladateli Josephem Haydnem a W. A. Mozartem.

Ludvík Svoboda

(1895-1979)

Ludvík Svoboda se jako člen československých legií v Rusku účastnil slavných bitev u Zborova a Bachmače. V době 2. světové války vstupuje do nově se formujících jednotek Čechoslováků bojujících po boku Rudé armády a organizuje výcvik 1. československého samostatného polního praporu v SSSR v Buzuluku. Po válce působil ve funkci ministra obrany ČSR, na počátku padesátých let byl však z vysoké politiky odstraněn a krátkou dobu i vězněn. V letech 1968-1975 zastával funkci prezidenta republiky.

Hroznatín

65 Rodný dům

Rodištěm legionáře, armádního generála a 7. prezidenta československého státu Ludvíka Svobody je zemědělská usedlost v malé vesničce Hroznatín na Českomoravské vrchovině.

Josef Jiří Švec

(1883-1918)

Plukovníka Josefa Jiřího Švece, nadšeného šířitele Tyršových sokolských myšlenek a zejména velitele československých legií bojujících v první světové válce v Rusku připomíná zejména bronzová pamětní deska na místě rodného domu v Čenkově.

Třebíč

74 Socha plukovníka Josefa Jiřího Švece

V roce 2008 byla v Tyršových sadech v Třebíči slavnostně odhalena socha plukovníka Josefa Jiřího Švece.

Aleš Hrdlička

(1869-1943)

Světznámý český antropolog a lékař Aleš Hrdlička se narodil v Humpolci, ale většinu svého života strávil v zahraničí.

Humpolec

26 Busta

Na počest nejslavnějšího místního rodáka dr. Hrdličky je v muzeu umístěna rozsáhlá, moderně pojatá antropologická expozice. Značnou část života tento vědec strávil výzkumem indiánských kmenů v Severní Americe, v expozici se proto nachází také indiánské tee-pee vybavené domorodými nástroji.

Světznámý antropolog celý život propagoval heslo „Všechno lidstvo jednoho původu jest“ a myšlenku teorie o jednotném původu lidstva rozšířil do celého světa. Toto heslo zdobí Hrdličkův pomník na Dolním náměstí v Humpolci.

Josef Alois Schumpeter

(1883-1950)

Třešť

59 Rodný dům

Barokní měšťanský dům byl vystavěn na konci 18. století, ale do dějin města se zapsal zejména jako místo narození světově uznávaného ekonomů prof. Josefa Aloise Schumpetera (1883-1950), tvůrce japonského hospodářského zázraku. V současnosti v domě sídlí pobočka Muzea Vysočiny Jihlava a informační centrum. Životu a dílu známého ekonomů je věnována část expozice.

Na místním hřbitově se nachází hrobka, ve které odpočívá 8 příslušníků spřízněných rodin Schumpeter a Killian.

Jan Karafiát

(1848-1929)

Jimramov

29 Rodný dům

V hlubokém údolí řeky Svatky při jejím soutoku s Fryšávkou se nachází městečko Jimramov. Právě tady se narodil Jan Karafiát a spolu s ním odtud vylétli na svoji životní pouť i jeho Broučci. Tuto událost připomíná bronzová pamětní deska na fasádě domu č. p. 10, jejímž autorem je akademický sochař Antonín Lhoták.

Vilém Mrštík (1863-1912) a Alois Mrštík (1861-1925)

Jimramov

44 Rodný dům

Dalšími slavnými rodáky z Jimramova jsou spisovatelé bratři Vilém a Alois Mrštíkové. Rodný dům bratří Mrštíků č. p. 156 je osazen pamětní deskou a pod podestou nástupního schodiště připomíná tuto událost ještě reliéfní pamětní deska.

Tomáš ze Štítného

(1333-1409)

Štítné

70 Pomník

Pomník ve Štítném stojí na místě bývalé tvrze, která byla patrně místem narození zemana Tomáše ze Štítného, zakladatele českého písemnictví, znalce a vyučovatele Bible i praktické zbožnosti, autora mnoha traktátů a možného iniciátora nejstaršího českého překladu Bible tzv. leskovecko-dráždanské. Tomáš Štítný ze Štítného byl významným šířitelem náboženských, filosofických a etických myšlenek mezi lid a připravil půdu pro reformátorské působení Jana Husa.

Jan Žižka

(1360-1424)

Žižkovo Pole

84 Žižkova mohyla

Pomník na místě, kde údajně skonala 11. října 1424 husitský vojevůdce Jan Žižka, byl vystaven z iniciativy Obce sokolské a vlastivědných spolků u příležitosti 450. výročí jeho úmrtí. Projekt zpracoval architekt Antonín Wiehl a stavbu realizoval roku 1874 stavitel Josef Šupich.

Přibyslav

85 Socha Jana Žižky

Přibyslavská socha od Bohumila Kafky vznikla v roce 1935 jako zkušební odlietek pro Žižkův pomník na Vítkově. Přibyslav byla totiž 11. října 1424 místem vojevůdceva skonu.

Jan Václav Antonín Stamic (1717-1757)

Havlíčkův Brod

64 Rodný dům

 Dům č. p. 160, zvaný Rejnovský, koupil brodský měšťan, varhaník a malíř Antonín Ignác Stamic a 19. června 1717 se zde jeho manželce Rozině, rozené Böhmové, narodil budoucí vynikající skladatel a houslista světového významu Jan Václav Antonín Stamic (1717–1757). Patřil k předním průkopníkům a spoluzakladatelům nového hudebního směru – klasicismu a byl považován za nejlepšího dirigenta své doby.

Otakar Štáfl (1884-1945)

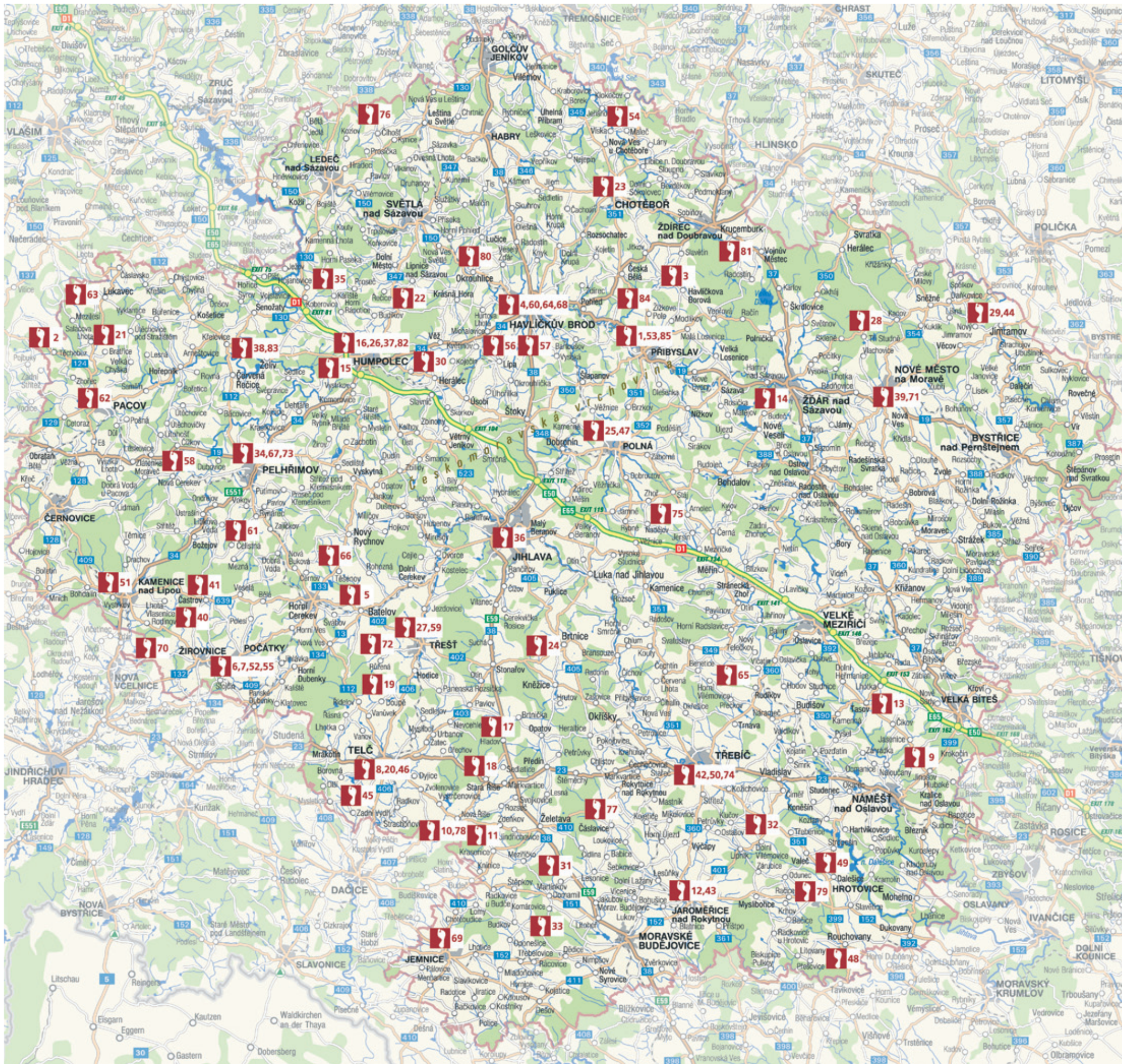
Havlíčkův Brod

68 Štáflova bašta

 Bašta zvaná Štáflova je součástí gotického hradebního systému města, pocházejícího z období po roce 1310. V roce 1957 byl v prostorech středověké hradební bašty otevřen památník havlíčkobrodského rodáka, malíře Otakara Štáfla. Jsou zde k vidění některé originální předměty dokumentující jeho život a dílo, ale také Štáflovy plastické obrazy ze života Karla Havlíčka Borovského.

www.dedictvivysociny.cz

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Kraj Vysočina

Investice do vaší budoucnosti. Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj a krajem Vysočina.

Vydal: Krajský úřad kraje Vysočina, Odbor kultury, památkové péče a cestovního ruchu, květen 2011, Žižkova 57, 587 33 Jihlava, tel.: 564 602 111, www.kr-vysocina.cz

Neprodejné.